

УДК 342

DOI 10.36919/3041-1149(Print).8.2025.217-225

В. І. Вовнюк,

керівник Секретаріату Вищої
кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури,
здобувач третього рівня освіти (PhD),
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука
email: vip-vov@ukr.net
ORCID 0009-0005-3912-3408

ЗАКРИТТЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ФОРМА УНИКНЕННЯ АДВОКАТОМ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

У цьому дослідженні здійснено спробу на ґрунті ретельного вивчення матеріалів реальних дисциплінарних справ, які перебували в провадженні Кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури (далі – КДКА) та Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури (далі – ВКДКА), розглянути й визначити причини, які призводять до закриття провадження в них. Розглянуто особливості правового статусу КДКА та ВКДКА, їх сутність і місце в системі органів самоврядування адвокатури. Звернуто увагу на схожість статусу зазначених комісій до статусу судів, що підкріплюється положеннями Європейської Конвенції з прав людини та її основоположних свобод (далі – Конвенція) й постановами Касаційного адміністративного суду Верховного суду в конкретних справах. З урахуванням зазначеного проведено дослідження впливу на здійснення дисциплінарного провадження етичних складових діяльності адвокатів і членів КДКА та ВКДКА за аналогією з Бангалорськими принципами судової поведінки. Здійснено дослідження поняття «зловживання» як оцінки певної поведінки адвоката й членів КДКА, ВКДКА, що призводять до закриття дисциплінарного провадження. За результатами дослідження внесено конкретні пропозиції про вдосконалення діяльності КДКА та ВКДКА щодо забезпечення належного стану дотримання засад верховенства права й законності в діях адвокатів.

Ключові слова: скарга, закриття дисциплінарного провадження, кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, строки розгляду, дисциплінарна відповідальність адвоката.

Постановка проблеми. Адвокатура – це професійна спільнота юристів, які отримали статус адвокатів і займаються адвокатською практикою. Основним завданням цієї соціально-правової спільноти є представництво та захист прав, свобод і законних інтересів довірителя в судах, правоохоронних органах, органах досудового розслідування та інших структурах будь-якими законними способами. З огляду на це соціальна значимість її членів є надзвичайно високою, у зв'язку з чим вимоги до законності їхніх дій не можуть не відповідати їхній суспільній ролі. Проте дисциплінарна практика КДКА та ВКДКА є достатньо обширною. Водночас непоодинокими є випадки, коли адвокати уникають відповідальності, використовуючи свої знання законодавства та недосконалість нормативного регулювання діяльності КДКА та ВКДКА. Одним із таких способів є використання обставин, які призводять до закриття дисциплінарного провадження, у зв'язку із закінченням строків притягнення до відповідальності.

Аналіз дослідження проблеми. Незважаючи на те, що дослідження проблем дисциплінарної відповідальності постійно перебувало та перебуває в центрі уваги багатьох відомих науковців (В. М. Бевзенко, І. М. Бондаренко, О. В. Закаленко, Д. А. Козачук, С. М. Кушнір, О. С. Лагода, М. І. Смокович тощо), їхніх наслідувачів (В. В. Божков, В. В. Веснін, Л. О. Волошина, В. В. Заборовський, О. М. Овчаренко, Я. В. Фляжнікова) та інші дослідників, питання несумлінного використання адвокатами, а також членами КДКА своїх знань, навичок і повноважень для уникнення відповідальності за допущені ними порушення належно не розкрито.

Формулювання мети статті. З огляду на це метою цього дослідження є надання характеристики закриття дисциплінарного провадження як форми уникнення адвокатом дисциплінарної відповідальності, форм можливої участі в таких діях членів КДКА, а також напрацювання та внесення пропозицій, спрямованих на забезпечення справедливого вирішення скарг довірителів на дії адвокатів.

Виклад основного матеріалу. Частина перша статті 50 Закону України № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) визначає кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури (далі – КДКА) як орган адвокатського самоврядування, метою утворення якого є визначення рівня фахової підготовленості осіб, які виявили намір отримати право на заняття адвокатською діяльністю, та вирішення питань щодо дисциплінарної відповідальності адвокатів.

До повноважень КДКА Закон (ч. 5 ст. 50) відносить:

- 1) організацію та проведення кваліфікаційних іспитів;
- 2) ухвалення рішень щодо видачі свідоцтва про складення кваліфікаційного іспиту;
- 3) ухвалення рішень про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю;
- 4) здійснення дисциплінарного провадження стосовно адвокатів;
- 5) вирішення інших питань, віднесених до повноважень кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури цим Законом, рішеннями конференції адвокатів регіону, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Ради адвокатів України, з'їзду адвокатів України [1].

Отже, саме на дисциплінарну палату КДКА покладається обов'язок щодо вирішення питань про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, розгляд справ, порушених з цих питань.

Процедура здійснення дисциплінарного провадження щодо адвоката регламентується Положенням про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідки його дисциплінарної відповідальності, затверджені рішенням Ради адвокатів України від 30.08.2014 № 120, з подальшими змінами (далі – Положення). Відповідно до п. 2 цього Положення дисциплінарним провадженням «визнається процедура розгляду письмової скарги, яка містить відомості про наявність у діях адвоката ознаки дисциплінарного проступку» [2].

Згідно зі ст. 49 цього Положення за результатами розгляду дисциплінарної справи дисциплінарна палата КДКА може ухвалити одне з двох рішень, а саме: рішення про:

- 1) притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку й застосування до нього дисциплінарного стягнення;

- 2) закриття дисциплінарної справи.

Підставами для ухвалення рішення про закриття дисциплінарної справи є:

- а) відсутності в діях адвоката дисциплінарного проступку;
- б) закінчення строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності у разі встановлення дисциплінарного проступку в діях адвоката;
- в) відкликання заяви (скарги) заявником (скаржником);
- г) на дату ухвалення рішення за результатами розгляду скарги адвоката позбавлено права на заняття адвокатською діяльністю.

Розглянемо більш детально випадок, коли дисциплінарна палата за результатом розгляду скарги на адвоката ухвалює рішення про закриття дисциплінарної справи у зв'язку із закінченням строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Отже, відповідно до вимог статті 35 Закону адвокат може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності **впродовж року** з дня вчинення дисциплінарного проступку.

Зі свого боку статтею 37 Закону визначено, що дисциплінарне провадження за скаргою щодо адвоката складається з таких стадій:

- 1) проведення перевірки відомостей про дисциплінарний проступок адвоката;
- 2) порушення дисциплінарної справи;
- 3) розгляд дисциплінарної справи;
- 4) ухвалення рішення в дисциплінарній справі.

Згідно з Положенням заява (скарга) щодо поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, реєструється КДКА й не пізніше **трьох днів** з дня її надходження передається дисциплінарній палаті для перевірки відомостей про дисциплінарний проступок адвоката.

Заява (скарга) про дисциплінарний проступок адвоката, довідка та всі матеріали перевірки не пізніше **тридцяти днів** з дня початку перевірки подаються на розгляд дисциплінарної палати КДКА. Перевищення зазначеного строку допускається виключно у виняткових випадках.

За результатами розгляду заяви (скарги) про дисциплінарний проступок адвоката, довідки та матеріалів перевірки дисциплінарна палата кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури не пізніше **тридцяти днів** з дня отримання матеріалів перевірки більшістю голосів членів палати, які беруть участь у її засіданні, вирішує питання про порушення або відмову в порушенні дисциплінарної справи стосовно адвоката.

Дисциплінарна справа щодо адвоката має бути розглянута дисциплінарною палатою кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури не пізніше **тридцяти днів** з дня її порушення. До строку розгляду дисциплінарної справи не вноситься й перебіг строків зупиняється на термін хвороби чи відпустки адвоката, стосовно якого порушено дисциплінарне провадження, а також термін, на який розгляд справи було зупинено.

Отже, з урахуванням часу, передбаченого на проходження всіх стадій процесу, дисциплінарне провадження стосовно адвоката в загальній сукупності може тривати **90 днів**.

У подальшому винесене дисциплінарною палатою КДКА рішення в дисциплінарній справі за результатами розгляду заяви (скарги) може бути оскаржене до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду впродовж **тридцяти днів** з дня його ухвалення.

Відповідно до частини 1 статті 52 Закону ВКДКА є колегіальним органом, завданням якого є розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури.

У разі оскарження рішення КДКА ВКДКА впродовж **трьох днів** з дня отримання скарги на рішення в дисциплінарній справі витребує матеріали дисциплінарної справи у відповідної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та забезпечує розгляд упродовж **тридцяти днів** з дня одержання матеріалів дисциплінарної справи.

Згідно з частиною 5 статті 52 Закону за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури ВКДКА має право:

- 1) залишити скаргу без задоволення, а рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури без змін;
- 2) змінити рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури;
- 3) скасувати рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури й ухвалити нове рішення;
- 4) направити справу для нового розгляду до відповідної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та зобов'язати кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури вчинити певні дії.

Отже, в разі оскарження рішення дисциплінарної палати КДКА до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури тривалість процедури розгляду справ у дисциплінарному провадженні щодо адвоката збільшується ще на **60 днів**.

Частиною 1 статті 6 Європейської Конвенції з прав людини та її основоположних свобод (далі – Конвенція) передбачено право кожного на справедливий і публічний розгляд його справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом [3].

У розумінні частини 1 статті 6 Конвенції КДКА та ВКДКА мають всі відповідні ознаки «суду».

Зазначене узгоджується з висновком Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду, зазначеним у постанові від 08.10.2020 у справі № 826/3443/18, де вказано, що досліджуючи правову природу діяльності відповідача, Суд зазначає, що, відповідно до завдань, які визначені в статті 50 Закону № 5076-VI з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (рішення «Срамек проти Австрії» *Sramek v. Austria* п. 36), КДКА Вінницької області має всі ознаки «суду» в розумінні частини 1 статті 6 Конвенції [4].

Своїм рішенням висока судова інстанція визнала, що під час виконання своїх функцій КДКА має ознаки належного суду й фактично виступає як квазісудовий орган у системі органів адвокатського самоврядування України.

Розглядаючи систему кваліфікаційно-дисциплінарних органів адвокатури, логічним є дійти висновку, що КДКА виконує в ній функцію суду першої інстанції, тоді як ВКДК може сприйматися як апеляційна судова інстанція.

Таке розуміння ситуації підтримав і Верховний Суд, висловивши свою позицію в Постановках від 25.06.2018 у справі № 810/1972/17 [5] та від 10.06.2021 у справі № 826/15590/15 [6].

Отже, КДКА регіону є першою інстанцією в системі квазісудових органів адвокатського самоврядування, а ВКДКА – апеляційною. Відтак усі гарантії та права кожного громадянина на справедливий розгляд справи в розумний строк, закріплені у ст. 6 Конвенції, підлягають повній реалізації. Відповідно, справи в дисциплінарному провадженні щодо адвокатів мають розглядатись у розумні строки, щоб не було негативних ризиків для скаржника.

Проте, як уже зазначалося вище, реалізація саме цього постулату на практиці викликає значні проблеми.

Розглянемо цю проблематику на прикладі деяких рішень ВКДКА, ухвалених за результатами розгляду рішень дисциплінарних палат КДКА за скаргами на адвокатів.

Так, 11 жовтня 2022 року на адресу Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Львівської області надійшла скарга щодо протиправної, на думку скаржника, поведінки адвоката з вимогою про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності із застосуванням дисциплінарного стягнення як позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю із наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України.

Супровідним листом від 28.10.2022 Голова КДКА Львівської області направив скаргу до ВКДКА у зв'язку з відсутністю кворуму в дисциплінарній палаті. Голова ВКДКА листом від 03.11.2022 скерував скаргу для розгляду до КДКА Чернівецької області.

Рішенням дисциплінарної палати КДКА Чернівецької області № 154 від 22.02.2023 на підставі проведеної перевірки було порушено дисциплінарну справу щодо адвоката. Тобто з дати отримання КДКА цієї скарги до дати ухвалення рішення про порушення дисциплінарної справи пройшло *більше 90 днів*.

28.03.2023 рішенням № 158 дисциплінарна палата КДКА Чернівецької області закрила дисциплінарну справу щодо адвоката у зв'язку з відсутністю в його діях ознак дисциплінарного проступку.

Не погодившись з ухваленим рішенням про закриття дисциплінарної справи, скаржник 30.05.2023 звернувся до ВКДКА зі скаргою на рішення КДКА Чернівецької області № 158 від 28 березня 2023 року з клопотанням про поновлення строку розгляду скарги.

Листом від 31.05.2023 ВКДКА витребувала в КДКА Чернівецької області матеріали дисциплінарної справи щодо адвоката. Матеріали дисциплінарної справи стосовно адвоката надійшли до ВКДКА 21.06.2023.

Перевіривши обставини скарги, ВКДКА не погодилась з висновком КДКА регіону про те, що в діях адвоката не виявлено ознак дисциплінарного проступку, та зазначила, що адвокат не виконала свій обов'язок щодо укладення договору про надання правової допомоги відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а також порушила статті 7, 11, 14 Правил адвокатської етики.

ВКДКА також встановила, що з дати фактичного вчинення дисциплінарного проступку адвоката (укладення договору про надання правової допомоги в статусі приватного підприємця) *пройшло більше року*, у зв'язку з чим адвоката вже неможливо було притягнути до відповідальності за вчинений дисциплінарний проступок у зв'язку із закінченням строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності відповідно до ч. 2 ст. 35 Закону.

Отже, на засіданні ВКДКА було ухвалено рішення № VIII-010/2023 від 31.08.2023, згідно з яким скаргу було задоволено частково, рішення КДКА Чернівецької області у складі дисциплінарної палати № 158 від 28.03.2023 про закриття дисциплінарної справи щодо адвоката у зв'язку з відсутністю в його діях ознак дисциплінарного проступку було скасовано й

ухвалено нове рішення про закриття дисциплінарної справи у зв'язку зі спливом строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності [7].

В іншій ситуації 13.01.2023 скаржник звернувся до КДКА Вінницької області зі скаргою стосовно адвоката. У зв'язку із задоволенням відводів членам дисциплінарної палати КДКА Вінницької області скарга з матеріалами дисциплінарного провадження була направлена до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури листом від 21.09.2023 для скерування до КДКА іншого регіону, тобто *через дев'ять місяців* після отримання скарги.

Листом від 04.10.2023 Голова ВКДКА скерував скаргу з матеріалами дисциплінарного провадження до КДКА Житомирської області. Проведення перевірки за скаргою 01.11.2023 було доручено члену дисциплінарної палати КДКА Житомирської області.

22.12.2023 рішенням дисциплінарної палати КДКА Житомирської області було порушено дисциплінарну справу стосовно адвоката за ознаками дисциплінарного проступку щодо недотримання вимог ст. 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ст. 7, 11, 42 Правил адвокатської етики.

Рішенням дисциплінарної палати КДКА Житомирської області № 4/1 від 16.02.2024 за результатами розгляду скарги було встановлено в діях адвоката склад дисциплінарного проступку, але дисциплінарну справу щодо адвоката було *закрито у зв'язку із закінченням строку притягнення* до дисциплінарної відповідальності.

Адвокат, стосовно якого розглядалася скарга, не погодившись із рішенням дисциплінарної палати в частині встановлення дисциплінарного проступку адвоката, 16.04.2024 подав до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури скаргу на рішення КДКА Житомирської області у складі дисциплінарної палати № 4/1 від 16.02.2024 разом із заявою про поновлення строку на оскарження рішення.

25.04.2024 ВКДКА витребувала у КДКА Житомирської області матеріали дисциплінарної справи стосовно адвоката. Листом від 29.04.2024 Голова ВКДКА доручив члену ВКДКА провести перевірку відомостей і фактів, які викладені в скарзі на рішення дисциплінарної палати КДКА Житомирської області

09.05.2024 матеріали дисциплінарної справи стосовно адвоката надійшли до ВКДКА. 28.06.2024 на засіданні ВКДКА рішенням № VI-006/2024 скаргу адвоката було задоволено частково, рішення КДКА у складі дисциплінарної палати № 4/1 від 16.02.2024 про закриття дисциплінарної справи щодо нього було змінено в мотивувальній частині [8].

Інша скарга на дії адвоката надійшла 27.10.2021 до КДКА Волинської області. 25.11.2021 (майже через 1 місяць) КДКА ухвалила рішення № 149/21 від 25.11.2021, яким відмовила в порушенні дисциплінарної справи щодо адвоката.

28.12.2021 скаржник подав скаргу на рішення КДКА Волинської області до ВКДКА. Рішенням № IV-017/2022 від 29.04.2022 (через 5 місяців) Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури задовольнила скаргу та скасувала рішення дисциплінарної палати Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Волинської області № 149/21 від 25.11.2021 про відмову в порушенні дисциплінарної справи щодо адвоката й ухвалила нове рішення про порушення дисциплінарної справи стосовно адвоката.

03.02.2023 (через 1 рік 2 місяці та 9 днів) Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури Волинської області за результатами розгляду скарги стосовно адвоката, довідки та матеріалів перевірки ухвалила рішення № 167/23 про закриття дисциплінарної справи щодо адвоката у зв'язку із закінченням строків притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Не погоджуючись з ухваленим рішенням, 24.04.2023 скаржник оскаржив його до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Матеріали дисциплінарної справи щодо адвоката надійшли до ВКДКА 06.07.2023, а вже 11.07.2023 Голова Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури доручив члену ВКДКА провести перевірку відомостей і фактів, які викладені в скарзі.

27.07.2023 (через 1 рік 8 місяців та 2 дні) на засіданні ВКДКА було встановлено вчинення адвокатом дисциплінарного проступку. Але враховуючи, що з дня вчинення адвокатом дисциплінарного проступку минув рік, дисциплінарна справа підлягала закриттю. Отже, ВКДКА

ухвалила рішення № VII-009/2023 від 27.07.2023 про задоволення скарги частково. Рішення дисциплінарної палати КДКА Волинської області № 167/23 від 03.02.2023 про закриття дисциплінарної справи відносно адвоката було скасовано й ухвалено нове рішення про закриття дисциплінарної справи щодо адвоката [9].

Усього 2023 року до ВКДКА надійшло та було розглянуто 11 скарг на рішення дисциплінарних палат регіональних КДКА про закриття дисциплінарних справ стосовно адвокатів у зв'язку зі впливом строку притягнення їх до дисциплінарної відповідальності згідно з частиною 2 ст. 35 Закону.

За перше ж півріччя 2024 року Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури було розглянуто вже 5 таких скарг щодо закриття дисциплінарних справ у зв'язку зі впливом строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Аналіз наведеної інформації дає змогу зробити певні припущення щодо можливих причин пропуску встановлених строків притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

До таких можемо віднести:

1. Активний спротив адвоката, дії якого оскаржуються.
2. З'явлення відводів та самовідводів членів КДКА з різних причин.
3. Відсутність кворуму КДКА з об'єктивних причин.
4. Об'єктивна складність дисциплінарного провадження, що викликає тривалу перевірку обставин.

Отже, можемо свідчити про наявність двох груп причин, які безпосередньо впливають на вплив строку притягнення до дисциплінарної відповідальності, які умовно можемо визначити як суб'єктивні (пункти 1 і 2) та об'єктивні (пункти 3 і 4).

Предметом дослідження є саме суб'єктивні причини, які впливають на спив строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності та в результаті закриття дисциплінарної справи. Як свідчать наведені приклади та й інші аналогічні матеріали дисциплінарних проваджень, фактично можемо наголосити про «зловживання правом» з боку адвоката, дії якого оскаржуються, та членів КДКА. Ця проблема в доктринальній сфері досліджена достатньо повно, й визначають зловживання як недопустиму форму поведінки в правових відносинах [10, с. 573].

Вчинення як адвокатом, так і членами КДКА в зазначених випадках «зловживання правом» протирічить Правилам адвокатської етики. Отже, вони виходять за межі наданих повноважень.

Абз. 3 ст. 65 ПАЕ це все, що є в Правилах адвокатської етики. Можна процитувати. Однак правове регулювання таких ситуацій є явно недостатнім. У практиці ВКДКА та КДКА регіону не вдалося віднайти рішення щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності членів КДКА чи ВКДКА. Так, можна констатувати факт відсутності відповідальності як такої.

Окремо варто зауважити, що діяльність членів КДКА як за формою, так і за змістом відрізняється від звичної професійної діяльності адвоката, у зв'язку з чим виникає запитання: чи достатній обсяг етичних норм, викладених у Правилах адвокатської етики, для ефективного регулювання можливих зловживань / порушень з боку членів КДКА?

У зв'язку з цим не можна не погодитися з Є. В. Дулібою та В. І. Теремецьким, які дійшли висновку, що етичні кодекси в процесі судочинства відіграють надзвичайно важливу роль [11, с. 28–33].

Як підсумок, доцільною виглядає пропозиція щодо розширення зазначених норм етики або створення відповідних етичних правил для членів КДКА та ВКДКА.

Посилання на викладені вище підстави, які дають змогу вважати КДКА та ВКДКА квазісудовими органами в системі органів адвокатського самоврядування, створює можливість для розповсюдження на членів цих органів адвокатського самоврядування положень Бангалорських принципів поведінки суддів [12]. Саме вони покладені в основу всіх етичних кодексів суддів. Як видно з наведеного вище, принципів заперечень їхнього застосування до відповідних членів адвокатської спільноти не вбачається.

Водночас, на нашу думку, достатньо ефективними могли б стати й заходи організаційного характеру.

Висновки. З огляду на викладене можна зробити висновок, що під час розгляду скарг на адвокатів з допущеними зловживаннями скажчик втрачає можливість притягнути адвоката до відповідальності через навмисну тяганину, яка призводить до сплину строків притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, що є підставою закриття дисциплінарного провадження та унеможливорює притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. У більшості випадків скажниками скарги подаються в межах встановленого законом строку.

На підвищення якості дисциплінарних проваджень і обґрунтованості рішень КДКА та ВКДКА у них позитивний вплив може здійснити запровадження в цих органах адвокатського самоврядування частини етичних вимог Бангалорських принципів поведінки суддів або створення на їхній базі відповідних етичних правил для членів КДКА та ВКДКА.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, затверджене рішенням Ради адвокатів України від 30.08.2014 № 120. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr120871-14#Text>
3. Європейської Конвенції з прав людини та її основоположних свобод від 04.11.1950. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. Постанова Касаційного адміністративного суду від 08.10.2020 по справі № 826/3443/18. URL : <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=92194266&red=10000355b6bcff838eca851c3ac3b49fd825a8&d=5>
5. Постанова Касаційного адміністративного суду від 25.06.2018 по справі № 810/1972/17. URL : https://protocol.ua/ua/postanova_kas_vp_vid_25_06_2018_roku_u_spravi_810_1972_17/?utm_source=Reshenie_v_Zakon&utm_medium=Reshenie_v_Zakon&utm_campaign=Reshenie_v_Zakon
6. Постанова Касаційного адміністративного суду від 10.06.2021 по справі № 826/15590/15. URL : <https://verdictum.ligazakon.net/document/97565481>
7. Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 31.08.2023 № VIII-010/2023. URL : <https://vkdk.org/rishennya-vkdka-viii-010-2023-vid-31-08-2023-roku-za-skargoyu-na-rishennya-kvalifikatsijno-distsiplinaranoi-komisiji-advokaturi-chernivetskoji-oblasti-u-skladi-distsiplinaranoi-palati-158-vid-28-0/>
8. Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 28.06.2024 № VI-006/2024. URL : <https://vkdk.org/rishennya-vkdka-vi-006-2024-vid-28-06-2024-roku-za-skargoyu-advokata-na-rishennya-kvalifikatsijno-distsiplinaranoi-komisiji-advokaturi-zhitomirskoji-oblasti-u-skladi-distsiplinaranoi-palati-4-1-vid/>
9. Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 27.07.2023 № VII-009/2023. URL : <https://vkdk.org/rishennya-vkdka-vii-009-2023-vid-27-07-2023-roku-za-skargoyu-na-rishennya-distsiplinaranoi-palati-kvalifikatsijno-distsiplinaranoi-komisiji-advokaturi-volinskoji-oblasti-167-23-vid-03-02-2023-roku/>
10. Петков С. В., Дуліба Є. В., Федірко В. А. Дискусійні питання визначення поняття «зловживання правом» у професійній діяльності адвоката. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2024. № 2 (32). С. 572–594.
11. Дуліба Є. В., Термецький В. І. Відносини між адвокатом і суддею: етична дилема. *Journal "ScienceRise: Juridical Science"*. 2024. № 3 (29). С. 28–33.
12. Бангалорські принципи поведінки суддів від 19 травня 2006 року. Схвалено Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН 20.07.2006 № 2006/23. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text

REFERENCES

1. On the Bar and Advocacy : Law of Ukraine of July 5, 2012 No. 5076-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> [in Ukrainian].
2. Regulations on the procedure for accepting and considering complaints about improper behavior of an advocate, which may result in his disciplinary liability, approved by the decision of the Bar Council of Ukraine dated August 30, 2014 No. 120. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr120871-14#Text> [in Ukrainian].
3. European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms of November 4, 1950. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [in Ukrainian].
4. Resolution of the Cassation Administrative Court of 08.10.2020 in case No. 826/3443/18. URL : <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=92194266&red=10000355b6bcff838eca851c3ac3b49fd825a8&d=5> [in Ukrainian].
5. Resolution of the Cassation Administrative Court of 25.06.2018 in case No. 810/1972/17. URL : https://protocol.ua/ua/postanova_kas_vp_vid_25_06_2018_roku_u_spravi_810_1972_17/?utm_source=Reshenie_v_Zakon&utm_medium=Reshenie_v_Zakon&utm_campaign=Reshenie_v_Zakon [in Ukrainian].
6. Resolution of the Cassation Administrative Court dated 10.06.2021 in case No. 826/15590/15. URL : <https://verdictum.ligazakon.net/document/97565481> [in Ukrainian].
7. Resolution of the Higher Qualification and Disciplinary Commission of the Bar dated 31.08.2023 No. VIII-010/2023. URL : <https://vkdka.org/rishennya-vkdka-viii-010-2023-vid-31-08-2023-roku-za-skargoyu-na-rishennya-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-chernivetskoji-oblasti-u-skladi-distsiplinarnoji-palati-158-vid-28-0/> [in Ukrainian].
8. Decision of the Higher Qualification and Disciplinary Commission of the Bar dated 28.06.2024 No. VI-006/2024. URL : <https://vkdka.org/rishennya-vkdka-vi-006-2024-vid-28-06-2024-roku-za-skargoyu-advokata-na-rishennya-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-zhitomirskoji-oblasti-u-skladi-distsiplinarnoji-palati-4-1-vid/> [in Ukrainian].
9. Decision of the Higher Qualification and Disciplinary Commission of the Bar dated 07/27/2023 No. VII-009/2023. URL : <https://vkdka.org/rishennya-vkdka-vii-009-2023-vid-27-07-2023-roku-za-skargoyu-na-rishennya-distsiplinarnoji-palati-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-volinskoji-oblasti-167-23-vid-03-02-2023-roku/> [in Ukrainian].
10. Pyetkov, S. V. & Duliba, YE. V. & Fedirko, V. A. (2024). Dyskusiyi pytannya vyznachennya ponyattya «zlovzhyvannya pravom» u profesiyniy diyal'nosti advokata [Debatable issues of defining the concept of "abuse of law" in the professional activity of a lawyer]. *Visnyk kryminolohichnoyi asotsiatsiyi Ukrayiny*. № 2 (32). 572–594 [in Ukrainian].
11. Duliba, YE. V. & Termets'kyi, V. I. (2024). Vidnosyny mizh advokatom i suddeyu: etychna dylema [The relationship between the lawyer and the judge: an ethical dilemma]. *Journal "ScienceRise: Juridical Science"*. № 3 (29). 28–33 [in Ukrainian].
12. Bangalore Principles of Judicial Conduct of May 19, 2006. Approved by Resolution of the UN Economic and Social Council of 20.07.2006 No. 2006/23. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text [in Ukrainian].

V. I. Vovniuk. EXPIRATION OF TERMS AS A FORM OF AVOIDANCE OF ATTORNEY FROM ITS ATTRACTION TO THE DISCIPLINARY RESPONSIBILITIES

In this study, an attempt was made on the basis of a careful study of the materials of real disciplinary cases that were in the proceedings of the Qualification and Disciplinary Commission of the Bar (hereinafter – the KDKA) and the Higher Qualification and Disciplinary Commission of the Bar (hereinafter – the VKDKA) to consider and determine the reasons that lead to the closure of proceedings in them. The peculiarities of the legal status of KDKA and VKDKA, their essence and place in the system of self-governing bodies of the bar are considered. Attention was drawn to the similarity of the status of the mentioned commissions to the status of courts, which is reinforced by the provisions of the European Convention on Human Rights and its Fundamental Freedoms (hereinafter –

the Convention) and the rulings of the Cassation Administrative Court of the Supreme Court in specific cases. Taking into account the above, a study of the impact on the implementation of disciplinary proceedings of the ethical components of the activities of lawyers and members of the KDKA and the VKDKA was carried out by analogy with the Bangalore principles of judicial conduct. A study of the concept of "abuse" as an assessment of certain behavior of a lawyer and members of the KDKA, VKDKA, which lead to the closure of disciplinary proceedings, was carried out.

Based on the results of the study, specific proposals were made to improve the activities of the KDKA and VKDKA in order to ensure the proper state of compliance with the principles of the rule of law and legality in the actions of lawyers.

Key words: *complaint, closure of disciplinary proceedings, qualification and disciplinary commission of the bar, review terms, disciplinary responsibility of a lawyer.*